

Sasquatch

Waar verhalen,
wetenschap en
verwondering elkaar
raken

Colofon

Copyright © 2026 De echte mensen

Auteur: Eva Krap

ISBN: 9789465384030

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Voorwoord

Deel 1: Wat is Sasquatch?

Introductie

Theorieën en hypothesen

Verspreiding en waarnemingen

Deel 2: De beroemdste encounters

Inleiding

Albert Ostman abductie (Canada, 1924)

Momo the Monster (Missouri, 1971-1972)

Ape Canyon incident (Washington State, 1924)

William Roe encounter (British Columbia, 1955)

Jerry Crew: Bigfoot voetafdrukken (Californië, 1958)

Dewey Lake Monster (Michigan, 1964)

Patterson-Gimlin film (Bluff Creek, Californië, 1967)

Minerva Monster (Ohio, 1978)

Fouke Monster (Arkansas, 1971)

Paul Freeman video (Blue Mountains, 1992)

Skookum Cast (Washington, 2000)

Provo Canyon encounter (Utah, 2012)

Josh Highcliff video (Mississippi, 2013)

Ruby Creek incident (British Columbia, 1941)

Sierra Sounds (Californië, jaren '70)

Deel 3: Analyse, context en toekomst

Waar encounters plaatsvinden

Meest gerapporteerde fenomenen

De last van het geheim

Getuigen zonder angst

Het collectieve geheugen

De jacht door de tijd

Nawoord

Bronnen

Noot vooraf

In dit boek zijn oorspronkelijke namen, termen en benamingen zoveel mogelijk intact gelaten. Sommige Engelse begrippen zijn bewust niet vertaald, omdat ze onlosmakelijk verbonden zijn met de context waarin deze verhalen zich afspelen. Ze horen bij het landschap, de cultuur en de manier waarop mensen hun ervaringen hebben verwoord.

Voorwoord

Er zijn momenten in je leven waarop je beseft dat de wereld groter is dan wat je ziet. Mysterieuzer. Gelaagder. Voor mij kwam die realisatie niet in één klap, maar sluipenderwijs, door documentaires die ik als kind verslond over onverklaarbare fenomenen. Spoken, UFO's, verdwenen beschavingen – ik liet het allemaal over me heen komen, met die heerlijke mengeling van opwinding en ongeloof die alleen mysteries kunnen oproepen. Maar één onderwerp bleef altijd een beetje op de achtergrond, als een schim in de periferie van mijn aandacht: Bigfoot. Of zoals we het tegenwoordig vaker noemen: Sasquatch.

Ik wist natuurlijk wel van het bestaan af. Iedereen kent de verhalen, de vage foto's, de spotprenten van een harig, mensachtig wezen dat door de bossen van Noord-Amerika dwaalt. Het was altijd iets waar ik van had gehoord, maar waar ik me nooit echt in had verdiept. Tot ik, eigenlijk bij toeval, steeds meer documentaires begon te ontdekken. En toen gebeurde er iets eigenaardigs: ik raakte gefascineerd. Niet op de manier waarop je gefascineerd raakt door een griezelfilm of een spannend verhaal voor het slapengaan, maar op een diepere, complexere manier. Ik begon vragen te stellen die me niet meer loslieten. Bestaat dit echt? En als het bestaat, wat is het dan? Een onbekende primate? Een overlevende van een uitgestorven mensachtige soort? Of is het iets anders, iets wat we nog niet kunnen vatten?

Ik verslond de documentaires. Ik luisterde naar getuigen die met trillende stem vertelden over ontmoetingen in afgelegen bossen. Ik zag onderzoekers die met wetenschappelijke precisie voetafdrukken analyseerden, geluidsopnames beluisterden, patronen probeerden te ontdekken in honderden waarnemingen verspreid over decennia. En steeds weer kwam die vraag terug: wat als het waar is? Wat als er ergens, in de uitgestrekte wildernis van Noord-Amerika, een wezen leeft dat we nog niet officieel kunnen documenteren?

Nu, als Nederlander zonder eigen Sasquatch-ervaring, zou je kunnen denken dat ik een vreemde kandidaat ben om een boek over dit onderwerp te schrijven. Ik ben nooit door de bossen van de Pacific Northwest getrokken, heb nooit voetstappen gehoord die niet van een beer of een hert leken te zijn, heb nooit die onmiskenbare geur geroken waar getuigen het over hebben. Mijn ervaring met Sasquatch is indirect, via de verhalen van anderen, via onderzoek, via de fascinatie die me maar niet loslaat. Maar misschien is dat juist de kracht van dit boek. Ik kom niet met antwoorden. Ik kom met vragen, met verwondering, met de wens om dit fenomeen op een

integere manier te onderzoeken zonder te vervallen in sensatie of blinde scepsis.

Want dat is wat me het meest fascineert aan Sasquatch: de complexiteit, de gelaagdheid. Het is zo veel meer dan alleen een cryptide, een mysterieus wezen dat misschien wel of niet bestaat. Het gaat om getuigenverklaringen van mensen die iets hebben gezien dat hun leven heeft veranderd. Het gaat om inheemse culturen die al eeuwenlang verhalen vertellen over bosgeesten, over harige giganten die tussen de bomen leven. Het gaat om wetenschappers die worstelen met het gebrek aan fysiek bewijs terwijl ze geconfronteerd worden met honderden, zo niet duizenden, consistente waarnemingen. Het gaat om de vraag wat het betekent om te geloven in iets wat je niet kunt bewijzen, en hoe ver wetenschappelijke scepsis moet gaan voordat het omslaat in arrogantie.

Iemand zei ooit iets wat me is bijgebleven: "Het is gemakkelijk om niet te geloven, maar het is veel leuker om wel te geloven." En zo sta ik erin. Ik zeg niet dat Sasquatch bestaat. Ik heb geen definitief bewijs, geen persoonlijke ervaring, geen onweerlegbare foto of DNA-sample die alle twijfel wegneemt. Maar ik vind het veel interessanter om het mysterie te omarmen dan het af te doen als nonsens. Niet met blinde naïviteit, niet zonder kritisch te blijven denken, maar met de erkenning dat onze wereld nog steeds verrassingen in petto kan hebben. Dat er nog steeds dingen zijn die we niet begrijpen, gebieden die we niet volledig hebben verkend, mogelijkheden die we niet kunnen uitsluiten.

Die houding komt niet alleen voort uit mijn fascinatie voor Sasquatch. In mijn eigen leven heb ik dingen meegemaakt die ik niet kan verklaren. Momenten waarvan ik nog steeds niet precies weet wat er gebeurde, waarom het gebeurde, of hoe ik het moet plaatsen. En zolang ik geen sluitend bewijs heb van het tegendeel, kies ik voor verwondering. Verwondering betekent niet dat je alles maar moet accepteren. Het betekent dat je open blijft staan, dat je nieuwsgierig blijft, dat je erkent dat jouw perspectief eindig is en dat de werkelijkheid groter kan zijn dan wat je vandaag begrijpt.

Dus wanneer ik luister naar een getuige die met absolute overtuiging vertelt over een ontmoeting met Sasquatch, dan wuif ik dat niet zomaar weg. Ik luister. Ik vraag me af wat die persoon heeft gezien, wat die ervaring voor hen betekende, waarom hun verhaal consistent is met zoveel andere verhalen. Sommige getuigenverklaringen vind ik geloofwaardig. Niet omdat ik blind geloof, maar omdat de details kloppen, omdat de emotie echt voelt, omdat de persoon niets te winnen heeft bij liegen. Andere verklaringen roepen vragen op, lijken misschien uit de duim gezogen, of passen niet

binnen het grotere patroon. En dat is niet erg. Sceptis hoort bij onderzoek. Maar sceptis mag geen excuus zijn om alle getuigenissen af te doen als verzinsels of misidentificaties.

Want daar zit mijn worsteling. Wat me sceptisch maakt, is inderdaad het gebrek aan sluitend bewijs. Als Sasquatch bestaat, waarom hebben we dan nog geen lichaam gevonden? Waarom geen onweerlegbare foto of video in een tijd waarin bijna iedereen een camera op zak heeft? Waarom geen DNA-bewijs dat definitief een nieuwe soort aantoonst? Die vragen zijn legitiem, en ik zou oneerlijk zijn als ik deed alsof ze me niet bezighouden. Maar tegelijkertijd vind ik het gebrek aan bewijs niet per se bewijs van afwezigheid. Er zijn zoveel dieren die we pas recent hebben ontdekt, zoveel plekken op aarde die nog nauwelijks verkend zijn, zoveel redenen waarom een intelligent, schuw wezen zich zou kunnen verbergen voor menselijke waarneming.

De theorieën die cryptozoölogen en onderzoekers aandragen over waarom we nog geen definitief bewijs hebben, zijn niet onzinnig. Sasquatch zou een nocturnaal wezen kunnen zijn, dat alleen 's nachts actief is. Het zou in extreem afgelegen gebieden kunnen leven waar mensen zelden komen. Het zou zijn doden kunnen begraven of hun lichamen op andere manieren kunnen verbergen. Het zou een zeer lage populatiedichtheid kunnen hebben, wat de kans op ontdekking minimaal maakt. En misschien – en dit is speculatief, maar niet onmogelijk – zijn we simpelweg niet op de juiste manier aan het zoeken. Misschien kijken we met de verkeerde verwachtingen, passen we methoden toe die niet geschikt zijn voor een wezen dat zoveel intelligenter en voorzichtiger is dan de meeste wilde dieren.

Dit boek is geen poging om te bewijzen dat Sasquatch bestaat. Dat zou oneerlijk zijn, omdat ik dat bewijs niet heb. Maar het is ook geen poging om het fenomeen te verklaren als folklore, misidentificatie of massahysterie. Want dat zou net zo oneerlijk zijn tegenover de duizenden mensen die iets hebben gezien, gehoord of ervaren dat hun leven heeft veranderd. Dit boek is een verkenning. Een reis door de geschiedenis van Sasquatch-waarnemingen, door de meest beroemde en invloedrijke encounters, door de theorieën en hypothesen die zijn geformuleerd, door de culturele impact van dit mysterie.

In deel één zullen we onderzoeken wat Sasquatch eigenlijk is – of zou kunnen zijn. We kijken naar de verschillende namen en betekenissen die verschillende culturen eraan geven, naar de diepgewortelde overtuigingen

van inheemse volkeren die claimen al eeuwenlang met deze wezens samen te leven. We verkennen de biologische theorieën: is het een primitief mensachtig dier, een overlevende hominide zoals Gigantopithecus, of simpelweg een reeks misidentificaties? En we onderzoeken de sceptische zienswijzen, want die horen net zo goed bij het verhaal als de getuigenissen van gelovers.

In deel twee duiken we in de encounters zelf. Vijftien hoofdstukken, elk gewijd aan een specifieke, beroemde ontmoeting. Van de Momo the Monster-waarnemingen in Missouri in de jaren veertig, via de legendarische Patterson-Gimlin-film uit 1967, tot recentere gebeurtenissen zoals de Provo Canyon-encounter uit 2012. We laten de getuigen aan het woord, bekijken het bewijs dat werd verzameld – of juist het gebrek daaraan – en onderzoeken hoe deze encounters de Sasquatch-mythe hebben gevormd en beïnvloed. Elk verhaal wordt verifieerbaar verteld, gebaseerd op documentatie, interviews en onderzoek.

In deel drie trekken we de lijnen samen. We analyseren het bewijs: voetafdrukken, geluidsopnames, foto's en video's. We kijken kritisch naar wat geloofwaardig lijkt en wat twijfelachtig is. We onderzoeken hoe Sasquatch een plek heeft gekregen in de populaire cultuur, van films en boeken tot musea die aan het fenomeen zijn gewijd. En we kijken naar de toekomst: welke rol kunnen DNA-analyse, drones, kunstmatige intelligentie en modern veldonderzoek spelen in het oplossen – of verdiepen – van dit mysterie?

Dit boek is geschreven met respect. Respect voor de getuigen die hun verhaal durven te delen, wetende dat ze vaak worden uitgelachen of niet serieus worden genomen. Respect voor de onderzoekers die tijd, geld en reputatie investeren in het onderzoeken van iets wat door veel wetenschappers wordt afgedaan als pseudowetenschap. Respect voor de inheemse culturen wier verhalen en overtuigingen vaak worden gereduceerd tot folklore terwijl ze zelf claimen dat deze wezens deel uitmaken van hun levende realiteit. En respect voor de sceptici, wier vragen en kritiek essentieel zijn om dit onderwerp op een eerlijke en integere manier te kunnen benaderen.

Ik nodig je uit om met me mee te reizen. Niet om je te overtuigen van het bestaan van Sasquatch, maar om je onder te dompelen in het mysterie, in de verhalen, in de fascinatie die dit fenomeen al decennialang levend houdt. Laat je meevoeren naar de dichte bossen van de Pacific Northwest, naar de moerassen van Florida, naar de bergen van British Columbia. Luister naar

de getuigen, bekijk het bewijs, weeg de argumenten. En vorm je eigen mening, met alle nuance en complexiteit die daarbij hoort.

Want uiteindelijk gaat dit boek over meer dan Sasquatch. Het gaat over hoe we omgaan met mysteries, met het onbekende, met de grenzen van ons begrip. Het gaat over de spanning tussen geloof en wetenschap, tussen ervaring en bewijs, tussen verwondering en scepsis. Het gaat over de vraag of we ruimte kunnen maken voor mogelijkheden die we nog niet kunnen bewijzen, zonder onze kritische blik te verliezen.

Misschien bestaat Sasquatch. Misschien niet. Maar het mysterie bestaat wel, en dat mysterie is het waard om serieus genomen te worden. Niet met blinde acceptatie, maar met een open blik en nieuwsgierigheid. Niet met sensatiezucht, maar met integriteit. Niet met absolute antwoorden, maar met de erkenning dat sommige vragen langer duren om te beantwoorden dan we zouden willen.

Welkom in de wereld van Sasquatch. Laten we samen op onderzoek uitgaan.

Deel 1: Wat is Sasquatch?

Introductie

Er zijn woorden die meer dragen dan alleen letters en klanken. Woorden die generaties overbruggen, die fluisteren van oude tijden en mysteries die nog altijd niet zijn opgelost. Sasquatch is zo'n woord. Het rolt van de tong met een bijna primitieve kracht, alsof het niet zozeer is uitgevonden maar veeleer opgeroepen uit de diepten van bossen die ouder zijn dan de menselijke beschaving zelf. Voor veel mensen roept het een beeld op van een enorm, harig wezen dat door de wildernis van Noord-Amerika dwaalt, half mens, half dier, altijd net buiten bereik. Maar achter die populaire voorstelling schuilt een veel rijkere, complexere werkelijkheid. Een werkelijkheid die teruggaat tot lang voordat de eerste Europese kolonisten voet zetten op dit continent. Een werkelijkheid die geworteld is in de spirituele tradities van volkeren die dit land al duizenden jaren hun thuis noemen.

Wanneer we spreken over Sasquatch, beginnen we eigenlijk midden in een verhaal dat al eeuwen wordt verteld. We stappen binnen in een web van overtuigingen, waarnemingen en ervaringen die zich uitstrekken van de mistige kustlijn van British Columbia tot de moerassen van Florida, van de dichte wouden van Washington State tot de bergen van Californië. Het is een verhaal dat niet begint met de moderne cryptozoölogie of de beroemde Patterson-Gimlin film uit 1967, maar veel verder terug, in een tijd waarin de grens tussen mens en natuur, tussen het fysieke en het spirituele, nog niet zo scherp was getrokken als in onze moderne, rationele wereld.

Het woord Sasquatch zelf is een venster naar die oudere tijd. De term komt van het Halq'emeylem-woord sasq'ets, wat letterlijk "harige man" of "wilde man" betekent. Halq'emeylem is een taal die gesproken wordt door verschillende Coast Salish-volkeren in de regio rond de Fraser Valley in British Columbia, Canada. Het is een taal die nauw verbonden is met het land, met de rivieren en bergen, met de ceders en de zalmen die door de wateren zwemmen. En in die taal, in die manier van de wereld benoemen, had sasq'ets altijd al een plaats. Het was niet iets nieuws, geen recente uitvinding of moderne mythe. Het was een realiteit, een deel van de wereld zoals die werd gekend en ervaren door de mensen die er al woonden lang voordat iemand ooit de term "cryptide" zou bedenken.

De popularisering van het woord Sasquatch wordt toegeschreven aan J.W. Burns, een onderwijzer en Indian agent die in 1929 een artikel publiceerde in het Canadese tijdschrift Maclean's. Burns werkte met de Sts'ailes First Nation, voorheen bekend als de Chehalis First Nation, en verzamelde verhalen van gemeenschapsleden over hun ontmoetingen met sasq'ets. Zijn artikel, getiteld "Introducing B.C.'s Hairy Giants: A collection of strange tales

about British Columbia's wild men as told by those who say they have seen them", bundelde verschillende verhalen en gebruikte de term Sasquatch als een soort overkoepelende naam voor de verschillende lokale benamingen die deze wezens hadden. Burns schreef niet vanuit een wetenschappelijke interesse of een sensatiezuchtig verlangen, maar vanuit een oprechte betrokkenheid bij de gemeenschappen waarmee hij werkte en een respect voor hun verhalen en overtuigingen.

Wat Burns deed, was in essentie het vertalen van een inheems concept naar een breder, Engels sprekend publiek. Maar in die vertaling, hoe zorgvuldig ook gedaan, ging onvermijdelijk iets verloren. Voor de Sts'ailes en andere Coast Salish-volkeren was sasq'ets niet zomaar een dier of een monster. Het was een wezen dat kon bewegen tussen de fysieke en de spirituele wereld, een shapeshifter die kon verschijnen in verschillende gedaantes, een entiteit die respect en voorzichtigheid vereiste. De Sts'ailes geloofden dat sasq'ets de kracht bezat om tussen dimensies te bewegen, om zichtbaar te worden en weer te verdwijnen, om te communiceren zonder woorden. Het was een wezen dat de grens belichaamde tussen wat we kunnen zien en wat we alleen kunnen voelen, tussen wat we kunnen begrijpen en wat ons begrip te boven gaat.

Deze spirituele dimensie is cruciaal om te begrijpen wanneer we het over Sasquatch hebben, maar wordt vaak over het hoofd gezien in moderne discussies die zich vooral richten op de vraag of het wezen "echt" is in een biologische, wetenschappelijke zin. Voor de inheemse volkeren die al eeuwenlang met sasq'ets leven, is die vraag misschien niet eens relevant op de manier waarop wij die stellen. Het is niet een kwestie van geloven of niet geloven, maar van ervaring, van relationeel zijn, van erkennen dat er meer bestaat dan wat onze vijf zintuigen ons kunnen vertellen.

De Lummi Nation, een ander Coast Salish-volk dat in het westen van Washington State leeft, kent het wezen als Ts'emekwes. De verhalen over Ts'emekwes beschrijven een nachtelijk wezen, een harige reus die in de bergen en bossen woont en liever menselijk contact vermijdt. Maar Ts'emekwes is niet simpelweg een schuw dier. Het is een beschermer van het bos, een belichaming van de geest van de wildernis. Sommige Lummi-elders geloven dat Ts'emekwes al bestond voordat mensen naar de regio kwamen, dat het een oerwezen is dat diep verbonden is met het land zelf. De verhalen waarschuwen dat kinderen de naam van Ts'emekwes niet hardop mogen uitspreken, uit angst dat het wezen hun aandacht zou trekken. Er zijn legendes over Ts'emekwes die reizigers verleiden met een hypnotiserend gefluit, hen van het pad lokken en de duisternis in leiden.

Maar er zijn ook verhalen over Ts'emekwes die dieren door de bossen leiden, die zorgen voor balans in het ecosysteem, die fungeren als bewakers van een natuurlijke orde die ouder is dan de mensheid.

Als we verder naar het zuiden reizen, naar Californië, ontmoeten we de Mayak Datat van de Yokut-stam, wat letterlijk "Harige Man" betekent. Hier krijgt het verhaal een nog diepere laag, want Mayak Datat speelt een centrale rol in het scheppingsverhaal van de Yokut. Volgens hun traditie kwamen alle dieren en vogels samen bij Painted Rock, een heilige plek die ze Hocheu noemen, om te beslissen hoe mensen gemaakt moesten worden. Sommige dieren stelden voor dat mensen op vier poten moesten lopen, net als zij. Maar Mayak Datat pleitte ervoor dat mensen rechtop moesten lopen, net als hijzelf. Zijn stem werd gehoord, en zo kreeg de mensheid haar kenmerkende gang. Dit is geen klein detail in een grotere mythe. Dit is een fundamentele uitspraak over wat het betekent om mens te zijn, een uitspraak die wordt toegeschreven aan een wezen dat wij tegenwoordig als een cryptide beschouwen.

Op Painted Rock zelf, op het Tule River Indian Reservation in de Sierra Nevada-uitlopers van Californië, zijn rotstekeningen te vinden die meer dan duizend jaar oud worden geschat. Deze pictografen tonen wat wordt beschreven als een "familie" van Mayak Datat: een mannelijk, vrouwelijk en kinderlijk figuur, allemaal met lange armen, brede borsten, en wat lijken op tranen die uit hun ogen stromen. Mayak Datat huilt, volgens het scheppingsverhaal, omdat hij verdrietig is. De precieze reden voor zijn verdriet varieert in verschillende versies van het verhaal, maar de emotie is altijd aanwezig, een herinnering dat dit wezen niet alleen maar een brute kracht is, maar iets met gevoelens, met een innerlijk leven.

De Yokut vertellen ook verhalen over hoe Mayak Datat in de bergen leeft en soms voedsel steelt uit dorpen. Maar zelfs in deze verhalen is er een complexiteit die verder gaat dan simpel diefstal. Mayak Datat is hongerig, ja, maar hij is ook nieuwsgierig, speelt soms, en altijd onvoorspelbaar. Hij is een herinnering aan de wildernis die nooit volledig kan worden getemd, aan de aspecten van de natuur die buiten onze controle vallen. En interessant genoeg rapporteren leden van de Tule River-stam nog steeds ontmoetingen met een groot, harig wezen in de bossen en bergen rond het reservaat. Voor hen is Mayak Datat geen mythologische figuur uit een ver verleden, maar een aanwezigheid die nog steeds voelbaar is, die nog steeds over het land waakt.

Wanneer we de Verenigde Staten doorkruisen, stuiten we keer op keer op verschillende namen voor wat in essentie hetzelfde fenomeen lijkt te zijn:

een groot, rechtoplopend, harig wezen dat de grenzen bewoont tussen de menselijke beschaving en de ongerepte wildernis. In het noorden, onder de Algonquin-volkeren, horen we over de Wendigo, hoewel het belangrijk is op te merken dat de Wendigo fundamenteel verschilt van Sasquatch in zowel uiterlijk als aard. De Wendigo is een kwaadaardige geest, geassocieerd met kannibalisme, honger, en de duistere transformatie die plaatsvindt wanneer mensen hun menselijkheid verliezen door hebzucht of wanhoop. Waar Sasquatch meestal wordt beschreven als een fysiek wezen, zij het met mogelijk spirituele eigenschappen, is de Wendigo primair een geest, een vervloeking, een waarschuwing tegen de gevaren van onverzadigbare consumptie.

De Shoshone-stam in de Great Basin-regio spreekt van Seeahltk, een krachtig en gevaarlijk wezen dat door de hoge woestijn zwerft. De Ojibway en andere stammen van de noordelijke vlaktes kennen de Rugaru, een verschijning die zich laat zien in tijden van gevaar als een boodschapper, als een waarschuwing dat mensen hun gedrag moeten veranderen. De Cherokee hebben legendes over Tsul 'Kalu, de Heer van het Wild, een harige, krachtige figuur die toezicht houdt op de dieren in de bossen en mensen herinnert aan hun verantwoordelijkheid jegens de natuur. In het noordoosten spreken de Hupa van Omah, de Chickasaw van Lofa, de Choctaw van Shampe. In totaal zijn er meer dan vijftig gedocumenteerde namen voor Bigfoot-achtige wezens in de tradities van Noord-Amerikaanse inheemse volkeren, elk met hun eigen unieke kenmerken en bijbehorende verhalen.

Wat opvalt in deze diversiteit is de continuïteit. Over een enorm geografisch gebied, over culturele en taalkundige grenzen heen, vinden we consistente beschrijvingen van grote, harige, mensachtige wezens die in afgelegen gebieden leven. Deze consistentie is opmerkelijk, vooral als we bedenken dat veel van deze culturen eeuwenlang weinig of geen contact met elkaar hadden. Het suggereert ofwel een gedeelde oervervaring, een collectief geheugen dat teruggaat tot een tijd waarin deze wezens talrijker of zichtbaarder waren, ofwel een voortdurende, onafhankelijke ervaring met iets dat daadwerkelijk bestaat in de wildernis van Noord-Amerika. Maar de namen en verhalen beperken zich niet alleen tot inheemse culturen. Naarmate Europese kolonisten zich over het continent verspreidden, begonnen ook zij verhalen te rapporteren over vreemde ontmoetingen met harige giganten. In 1811 schreef de Britse ontdekkingsreiziger David Thompson over het vinden van enorme voetstappen in de sneeuw tijdens

zijn verkenningen in de Rocky Mountains. In de negentiende en vroege twintigste eeuw verschenen sporadisch verslagen in kranten over wilde, mensachtige wezens in afgelegen gebieden. Deze verhalen werden vaak afgedaan als folklore of sensatiejournalistiek, maar ze bleven terugkomen, persistent en consistent in hun beschrijvingen.

Pas in de tweede helft van de twintigste eeuw kreeg het fenomeen echt nationale aandacht. In 1958 vond bulldozerbestuurder Jerry Crew bij een bouwplaats in Bluff Creek, Californië, een reeks enorme voetstappen. Hij maakte gipsafgietsels van de afdrukken en bracht ze naar een plaatselijke krant. Het verhaal werd opgepikt door media over het hele land, en het was in dit klimaat van groeiende interesse dat de term "Bigfoot" werd geboren - letterlijk "grote voet", naar de enorme afdrukken die Crew had gevonden. Interessant genoeg bleek na de dood van Ray Wallace in 2002 dat hij mogelijk de afdrukken had gefaket met houten voeten, maar tegen die tijd had het zaadje van het moderne Bigfoot-fenomeen zich al stevig geworteld in de Amerikaanse populaire cultuur.

De term Bigfoot en de term Sasquatch worden tegenwoordig vaak door elkaar gebruikt, hoewel ze technisch gezien een verschillende oorsprong hebben. Bigfoot is een Amerikaanse creatie, geboren uit de kranten van de jaren vijftig, een directe, beschrijvende term die refereert aan het meest opvallende fysieke bewijs: de enorme voetstappen. Sasquatch daarentegen draagt de echo's van duizenden jaren inheemse traditie, een naam die spreekt van een dieper, meer gelaagd begrip van wat dit wezen zou kunnen zijn. In Canada wordt Sasquatch vaker gebruikt, misschien omdat de term daar zijn oorsprong heeft in het werk van J.W. Burns. In de Verenigde Staten zijn beide termen gangbaar, hoewel Bigfoot waarschijnlijk het meest algemeen is, zeker in de populaire media.

Maar naast deze twee hoofdnamen bestaat er een verbluffende variatie aan regionale benamingen. In de moerassen van Florida spreekt men van de Skunk Ape, een naam die refereert aan de doordringende, skunk-achtige geur die het wezen zou verspreiden. De Skunk Ape wordt vaak beschreven als iets kleiner dan zijn noordelijke tegenhanger, met roodachtig-bruin haar dat geschikt lijkt voor het vochtige, warme klimaat van de Everglades. In Arkansas is er het Fouke Monster, beroemd geworden door de horror-mockumentary "The Legend of Boggy Creek" uit 1972. In Ohio kennen ze de Grassman, vooral gezien in de omgeving van Salt Fork State Park. In Missouri spreekt men van Momo, een afkorting van Missouri Monster. Louisiana heeft de Honey Island Swamp Monster, Virginia de Wood Booger (een afgeleide van Boogy Man), en North Carolina kent Knobby.

Deze regionale variaties zijn fascinerend omdat ze suggereren dat, als Sasquatch bestaat, het geen monolithisch fenomeen is. Net zoals mensen verschillende fysieke kenmerken hebben afhankelijk van hun geografische afkomst, zo zouden ook verschillende populaties van Sasquatch aangepast kunnen zijn aan hun specifieke omgevingen. De Skunk Ape in het hete, vochtige Florida zou andere kenmerken kunnen hebben ontwikkeld dan een Sasquatch in de koude, mistige bossen van de Pacific Northwest. Of, als we de skeptische kant kiezen, zouden deze variaties kunnen wijzen op de manier waarop lokale folklore en culturele invloeden het fenomeen vormgeven, waarbij elke regio zijn eigen draai geeft aan het archetypische beeld van een harig, mensachtig wezen.

Maar wat is Sasquatch nu eigenlijk, als we proberen een beschrijving samen te stellen uit alle verhalen, waarnemingen en tradities? Fysiek gezien wordt Sasquatch consequent beschreven als een primate, een wezen dat recht op twee benen loopt en dat in lengte varieert van ongeveer 1,80 meter tot wel 4,50 meter, hoewel de meeste schattingen tussen de 2 en 2,5 meter liggen voor volwassen exemplaren. Het gewicht wordt geschat op 200 tot 450 kilogram, met uitzonderlijke exemplaren die mogelijk meer dan 500 kilogram wegen. Het lichaam is bedekt met lang, dik haar dat varieert in kleur van zwart tot donkerbruin, roodachtig bruin, en in zeldzame gevallen grijs of zelfs wit bij vermeende albino-exemplaren.

De bouw is massief en gespierd, met brede schouders die ongeveer 40 procent van de totale hoogte beslaan, vergeleken met 25 tot 30 procent bij menselijke mannen. De borst is vat-vormig, breed en diep, wat een grote longcapaciteit suggereert. De armen zijn buitengewoon lang, reikend tot voorbij de knieën wanneer het wezen staat, een kenmerk dat meer doet denken aan grote apen dan aan mensen. De benen zijn massief, met dijbenen die in sommige rapporten worden beschreven als "de diameter van een vuilnisbak", ongeveer 50 centimeter breed. De kuitspieren zijn opvallend ontwikkeld, wat consistent is met een wezen dat zijn hele leven door moeilijk terrein beweegt.

Het gezicht wordt meestal beschreven als een mengeling van menselijke en aapachtige kenmerken. De ogen zijn groot en diep weggezonden onder een prominente wenkbrauwrichel, wat het wezen een indringende, intelligente blik geeft. Sommige getuigen rapporteren dat de ogen roodachtig of oranje lijken te gloeien in het donker, hoewel dit waarschijnlijk een reflectie van licht is. De neus is breed en plat, meer menselijk dan aapachtig. De mond heeft dunne lippen en vierkante, geelachtige tanden die er menselijk uitzien,

hoewel grotere hoektanden zijn waargenomen die niet substantieel uitsteken voorbij de andere tanden. De oren zijn meestal verborgen onder het haar, maar wanneer ze worden gezien, worden ze beschreven als ofwel rond ofwel puntig.

Een van de meest opvallende kenmerken is de nek, of liever, het schijnbare gebrek daaraan. Net als bij gewichtheffers lopen de spieren van de achterkant van het hoofd uit naar de schouders, waardoor de nek wordt verhuld. Dit betekent dat Sasquatch, wanneer het achterom wil kijken, zijn hele lichaam moet draaien, een detail dat vaak wordt genoemd door getuigen en dat consistent is door verschillende waarnemingen heen.

De voeten zijn natuurlijk het meest gedocumenteerde aspect van Sasquatch, dankzij de talrijke voetstappen die zijn gevonden en afgegoten. De gemiddelde voetlengte, gebaseerd op een analyse van meer dan 700 afgietsels verzameld over bijna vijftig jaar, is ongeveer 40 centimeter, met een afwijking van 10 centimeter voor zeer jonge exemplaren tot maar liefst 68 centimeter voor de grootste afdrukken. De breedte is ongeveer 45 procent van de lengte. De voet heeft geen boog zoals bij mensen, maar behoudt de primitieve flexibiliteit van apen, met wat wordt genoemd een "metatarsale scharnier" - een buigpunt in het midden van de voet. De tenen zijn breed en kunnen aanzienlijk spreiden op glad terrein, vooral de grote teen die kan abducen. De zool is zeer dik en laat diepe afdrukken achter op oneffen terrein zonder schade aan het wezen.

Qua houding wordt Sasquatch meestal beschreven als licht voorovergebogen tijdens het lopen, met een hoek van ongeveer 15 graden, wat suggereert dat het wezen geen volledig rechtopstaande gang heeft bereikt zoals mensen. Echter, getuigen rapporteren ook momenten waarop het wezen volledig rechtop staat, dus er is variabiliteit in de houding. De gang zelf wordt beschreven als vloeiend en krachtig, met een staplengte die aanzienlijk groter is dan die van een mens. Tijdens het rennen lijkt het wezen alleen op de voorste helft van de voet te lopen, waarbij de hiel nooit de grond raakt.

Naast deze fysieke kenmerken zijn er gedragspatronen die consistent naar voren komen in getuigenissen. Sasquatch wordt overwegend beschreven als het meest actief tijdens de nacht. Dit zou kunnen verklaren waarom het wezen zo zelden wordt gezien, en waarom veel waarnemingen vluchtig zijn - een glimp van iets groots en harig dat verdwijnt in de schaduwen. Het wezen lijkt zeer schuw te zijn voor mensen, wat consistent is met een intelligente soort die heeft geleerd menselijk contact te vermijden.

Tegelijkertijd zijn er verhalen die wijzen op nieuwsgierigheid. Sasquatch is gezien bij campeerterreinen, rondsluipend net buiten het bereik van het kampvuur. Het is waargenomen hoe het hutten en voertuigen observeert, alsof het probeert te begrijpen wat mensen doen. Er zijn rapporten van Sasquatch die stenen gooit, niet noodzakelijk als agressie, maar misschien als een vorm van communicatie of territoriaal gedrag. Er zijn verhalen over het wezen dat vocalisaties produceert: van hoge, doordringende kreten tot diepe, gorgelende brommen, van op hout kloppen en klappende geluiden tot wat lijkt op imitaties van menselijke stemmen of dierengeluiden.

En dan is er de geur. Getuigen beschrijven consistent een doordringende, walgelijke geur die geassocieerd wordt met Sasquatch-ontmoetingen. Sommigen vergelijken het met een stinkdier, anderen met rottende karkassen, weer anderen met een combinatie van zweet, schimmel en verval. De geur is zo consistent in rapporten dat het een van de standaardkenmerken is geworden waarnaar onderzoekers vragen bij het interviewen van getuigen. Of deze geur een natuurlijke lichaamsgeur is, een territoriaal merk, of iets anders, is onduidelijk.

Wat betreft sociaal gedrag zijn de rapporten gevarieerder. Sommige waarnemingen zijn van solitaire individuen, wat suggereert dat Sasquatch mogelijk een territoriale levensstijl heeft met grote gebieden van activiteit. Andere waarnemingen rapporteren kleine groepen, meestal beschreven als een mogelijke familie-eenheid: een groot mannelijk exemplaar, een kleiner vrouwelijk exemplaar, en een of meer jongeren. De beroemde verhalen van Albert Ostman, die claimde in 1924 te zijn ontvoerd door een familie van vier Sasquatches, passen in dit patroon, hoewel de authenticiteit van zijn verhaal zwaar wordt betwist.

Er zijn ook rapporten die suggereren dat Sasquatch mogelijk territoriaal gedrag vertoont. Het Ape Canyon-incident uit 1924, waarbij mijnwerkers claimden te zijn aangevallen door meerdere Sasquatches nadat ze er een hadden neergeschoten, zou kunnen wijzen op groepsbescherming en mogelijk op vergelding voor waargenomen agressie. De getuigen beschreven hoe hun hut de hele nacht werd belaagd met stenen en hoe de wezens op het dak klommen en tegen de muren bonkten. Of dit verhaal waar is of niet, het past in een patroon van rapporten waarin Sasquatch agressief of dreigend gedrag vertoont wanneer het zich bedreigd voelt. Maar ondanks deze incidentele rapporten van agressie zijn er opmerkelijk weinig gevallen waarin Sasquatch daadwerkelijk mensen zou hebben verwond. De meeste waarnemingen beschrijven een wezen dat vlucht zodra het mensen opmerkt, of dat simpelweg stilstaat en observeert voordat het

verdwijnt in het bos. Dit gedragspatroon suggereert een wezen dat intelligenter en voorzichtiger is dan typische wilde dieren, maar ook niet inherent agressief is jegens mensen.

Wanneer we proberen al deze informatie samen te brengen - de inheemse tradities, de moderne waarnemingen, de fysieke beschrijvingen, de gedragspatronen - krijgen we een beeld van iets dat, als het bestaat, buitengewoon opmerkelijk zou zijn. We praten over een groot, intelligent, primate-achtig wezen dat zich heeft aangepast aan een breed scala aan habitat-types over heel Noord-Amerika. Een wezen dat geleerd heeft mensen te vermijden terwijl het toch nieuwsgierig genoeg is om ze soms te observeren. Een wezen dat mogelijk een complexe sociale structuur heeft, dat vocalisaties gebruikt die mogelijk een vorm van communicatie zijn, dat territoriaal gedrag vertoont en misschien zelfs een vorm van gereedschap of strategie gebruikt bij het omgaan met zijn omgeving.

Voor de inheemse culturen die al eeuwenlang deze verhalen vertellen, is Sasquatch nog meer dan dat. Het is een spiritueel wezen, een brug tussen werelden, een herinnering aan de mysteries die nog steeds bestaan op de plekken waar de menselijke beschaving nog niet volledig is doorgedrongen. Het is een shapeshifter, een trickster soms, een beschermer van het bos, een waarschuwing tegen arrogantie en een symbool van de wildheid die we nooit helemaal kunnen temmen of begrijpen.

Deze spirituele dimensie is niet iets dat gemakkelijk kan worden vertaald naar de wetenschappelijke methode. Hoe meet je de mogelijkheid dat een wezen tussen dimensies kan bewegen? Hoe categoriseer je iets dat tegelijk fysiek en spiritueel is? Voor veel inheemse mensen is deze vraag irrelevant. Ze weten wat ze weten door generaties van ervaring, door verhalen die worden doorgegeven van grootouders aan kleinkinderen, door ontmoetingen die hun wereld hebben gevormd. Voor hen is het niet een kwestie van bewijzen of weerleggen, maar van respecteren en begrijpen.

En misschien is dat de belangrijkste les die we kunnen leren uit deze inleiding op wat Sasquatch is. Het is niet alleen maar een cryptide die we moeten vangen of fotograferen om te bewijzen dat het bestaat. Het is een fenomeen dat meerdere lagen heeft: biologisch, cultureel, spiritueel. Het is een spiegel die ons iets vertelt over onze relatie met de natuur, over de grenzen van ons begrip, over de mysteriën die nog steeds bestaan in een wereld die we denken volledig in kaart te hebben gebracht.

Sasquatch is een naam die fluistert over oude bossen en voetstappen in de sneeuw. Het is een verhaal dat wordt verteld rond kampvuren en op reservaten. Het is een vraag die blijft hangen in de mistige ochtenden van de

Pacific Northwest en in de stille nachten van het diepe bos. Het is iets dat mensen hebben gezien, of denken te hebben gezien, of wensen te zien. Het is een geloof, een ervaring, een mysterie.

Theorieën en hypothesen

Als Sasquatch bestaat, wat is het dan? Die vraag hangt boven elk gesprek over dit fenomeen, boven elke voetafdruk die wordt gevonden, boven elk getuigenverhaal dat wordt gedeeld. Het is de vraag die wetenschappers verdeelt en die vriendschappen test. Want afhankelijk van je antwoord, sta je aan de ene of de andere kant van een diepe kloof: degenen die geloven dat er een rationele, biologische verklaring is voor de duizenden rapporten die in de loop van de jaren zijn verzameld, en degenen die overtuigd zijn dat er geen verklaring is omdat er simpelweg niets bestaat om te verklaren.

Maar die tweedeling is te simpel. De werkelijkheid is genuanceerder, rijker, complexer. Er zijn onderzoekers die geloven dat Sasquatch een overlevende primitieve primaat is, een laatste vertegenwoordiger van een soort die ooit over de aarde zwierf maar die we uitgestorven waanden. Er zijn biologen die denken aan een onontdekte mensachtige, een relict hominide die ergens in onze evolutionaire stamboom afsplitste en zijn eigen weg volgde. Er zijn sceptici die wijzen op de vele manieren waarop mensen kunnen worden misleid door hun eigen zintuigen, door schaduwen in het bos, door beren die rechtop lopen. En er zijn degenen die het hele fenomeen afdoen als een aaneenschakeling van hoaxes, verzinsels, en wensdenken.

Laten we beginnen waar veel onderzoekers beginnen wanneer ze serieus nadenken over de biologische plausibiliteit van Sasquatch: met *Gigantopithecus blacki*. De naam alleen al roept beelden op van een kolossaal wezen, iets uit een prehistorisch tijdperk toen de aarde werd bevolkt door megafauna die onze huidige wereld klein doen lijken. En *Gigantopithecus* was inderdaad kolossaal. Gebaseerd op fossielen die zijn gevonden, voornamelijk tanden en kaakbotten, schatten wetenschappers dat deze gigantische aap ongeveer drie meter lang werd en tussen de tweehonderd en driehonderd kilogram woog. Sommige schattingen gaan nog hoger. Het was de grootste primaat die ooit op aarde heeft geleefd, een titel die het zelfs vandaag de dag behoudt.

Gigantopithecus leefde in subtropisch Zuidoost-Azië, voornamelijk in wat nu het zuiden van China is, tijdens het Pleistoceen, van ongeveer twee miljoen jaar geleden tot ergens tussen driehonderdduizend en tweehonderdduizend jaar geleden. De eerste resten werden in 1935 ontdekt door de Duitse-Nederlandse paleontoloog G.H.R. von Koenigswald, op de meest onverwachte plek: in een apotheek in Hong Kong. De enorme tanden werden verkocht als "drakenbotten", traditionele Chinese geneesmiddelen. Von Koenigswald herkende ze als iets buitengewoons en beschreef de soort